

Kutaja
38

T V I R T I N U

LIETUVOS TSR PROKURORAS
II klasės valstybinis justicijos patarėjas

/A. KAIRĖLIS/

1972 m. liepos mėn. ____ d.

K A L T I N A M O J I I Š V A D A

baudžiamojoje byloje Nr. 334, kurioje
k a l t i n a m a s

Stanislovas J A K A S

pagal Lietuvos TSR RK 199¹ str.

Baudžiamąją bylą iškėlė 1972 m. sausio 13 d. Valstybės saugumo komiteto prie Lietuvos TSR Ministrų Tarybos tarnybo skyriaus tardytojas, remdamasis išskirta iš baudžiamosios bylos Nr. 251 medžiaga bei V. GRAŽULIO ir S. JAKO paaiškinimais, iš kurių buvo matyti, jog Vaclovas SEVRUKAS nuo 1970 metų rinko, laikė savo bute bei platino literatūrą, šmeižiančią tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką. 1972 m. sausio 24 d. V. SEVRUKAS patrauktas kaltinamuoju šioje byloje ir jam pareikėtas kaltinimas pagal Lietuvos TSR RK 68 str. 1 d. Teismo psichiatrinė ekspertizė savo 1972 m. balandžio 20 d. aktu pripažino V. SEVRUKĄ nepakaltinamu dėl chroninės psichinės ligos ir pasiūlė skirti jam priverstinį gydymą.

1972 m. gegužės mėn. 3 d. kaltinamuoju šioje byloje patrauktas ir S. JAKAS, kaip užsiiminėjęs kartu su V. SEVRUKU visuomenei pavojinga veikla.

Paragintinis tardymas byloje n u s t a t y t a s

S. JAKAS, bendraudamas su V. SEVRUKU ir būdamas jo įtakoje, nuo 1970 metų pradėjo rinkti, laikyti ir platinti, taip vadinamo "sanizdato" leidinius bei kitą literatūrą, kurioje yra žinoma nelagingų prasimanymų, žeminančių tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką.

Dalį V. SEVRUKO gautos tokios literatūros iš P. JAKIRO ir kitų asmenų, gyvenančių Maskvoje, S. JAKAS laikė savo namuose. Kratos metu pas jį bute buvo atrasti keli numeriai rinkinio "Einamųjų įvykių kronika", Sacharovo, Fainbergo, L. Simušio, M. Kaliko, V. Čalydzės, A. Solženicyno, N. Bukovskajos, A. Ananryko, S. Pisarevo, V. Bukovskio ir kitų asmenų taip vadinami laiškai (pareiškimai), "Ką kalba žmonės apie 2000 žodžių pareiškimą", "Dešimt tūkstančių žodžių prie dviejų tūkstančių žodžių", "Paskutiniai kaltinamųjų žodžiai", "Etikos direktyva", "Ipso facto", rinkinys "Visuomeninės problemos" (leidinys 8), žurnalo "Akirašiai" elektrografinė kopija, knyga "Lietuvos archyvas" (bolševizmo metai), "Iš tarybinės užsienio politikos istorijos", "Mano sugrižimas" ir kito pavadinimo "sanizdato" bei kitos literatūros kariniai, kurie buvo laikomi platinimo tikslu.

(t. I, 1. 28-34, 71-78, 94-96, 105, 116, 146, 234, 297-298)

Kai ką iš minėto turinio literatūros, tame tarpe ir V. SEVRUKO rašinius, žeminančius tarybinę valstybinę ir visuomeninę santvarką, S. JAKAS 1970 metų rudenį buvo nuvežęs laikynui pas savo uošvį J. MARGEVIČIŲ į Varėnos rajoną.

(t. I, 1. 95-96, 302-304)

V. SEVRUKO prašomas tris kartus vyko į Maskvą, "sanizdato" literatūros reikalui. Ten susitikdavo su P. JAKIRU, J. KIMU bei kitais asmenimis, iš kurių yra gavęs "sanizdato" kūrinių, atvežęs juos į Vilnių ir perdavęs V. SEVRUKO žinion. Šių įvykių į Maskvą metu perdavė ten kai kurias tendencingo bei šmeižikiško pobūdžio žinias tam, kad jas išspausdintų "Einamųjų įvykių kronikoje". Pavyzdžiui, jis

yra perdavęs duomenis apie Brazinską, Simokaičio, Mickutės ir Zdebskio baudžiamąsias bylas, apie Kaslauskio mirtį.

(t.I, l.43-44,96-99,119-121,123-132,144,153-154)

Platindamas "sanizdato" bei kitus šneikšniškos tarybinės santvarkos atžvilgiu turinio kūrinius, S.JAKAS dalį jų davė skaityti J.PLIESKIUI, A.ŠULCUI, J.ASTRAUSKUI, Ž.JACKONUI, J.AMBRASUI, J.JAKEVIČIUI, A.JAKEVIČIUI, A.TERLECKUI bei kitiems asmenims.

(t.I, l.103-109,117-119,144,223-225,231-232,238-249)

Pagal V.SEVRUKO prašymą nupirko dvi rašomąsias mašinas "sanizdato" kūrinių dauginimui. Viena iš jų (su rusišku šriftu) buvo perdavęs Ch.PIKER, kad pastarasis padaugintų dokumentą "Iš tarybinės užsienio politikos istorijos".

(t.I, l.133-134,157-160,250,258-259)

Savo darbavietėje S.JAKAS, turėdamas prieigą prie aparato "Vega", pats daugino gautą iš A.TERLECKO antitarybinio turinio žurnalą "Akirašiai".

(t.I, l.114-116,142,221-222)

1971 metų pavasarį kartu su V.SEVRUKU bei V.GRAŽULIU S.JAKAS savo bute tarėsi dėl "sanizdato" literatūros dauginimo ir platinimo. Konspiracijos tikslu buvo pasirinkę sau ir slapyvardžius: JAKAS - "Jonas", SEVRUKAS - "Gediminas", GRAŽULIS - "Goserevas".

(t.I, l.107-108,206-207)

Apklaustas dėl pareikšto kaltinimo S.JAKAS kaltu save pripažino dalinai ir parodė, jog tikrai nuo 1970 metų jis per V.SEVRUKĄ turėjo reikalų su "sanizdato" literatūra, tačiau jos pagal savo iniciatyvą nerinko, o tikrai padėjo V.SEVRUKUI. Ši pagalba pasireiškė tuo, kad, važiuodamas į Maskvą, be kitų tikslų, atlikdavo kai kuriuos V.SEVRUKO

prašymus ką nors atvežti arba nuvežti; jo prašymu laika savo bute eilę "sanizdato" kūrinių, suprato, jog dalyje jų yra tikrai šmeižikiškų prasimanymų tarybinės valstybinės ir visuomeninės santvarkos atžvilgiu, tendencingų tarybinės tikrovės aiškinimų, ypač rinkinyje "Einamųjų įvykių kronikoje" ir knygoje "Lietuvos archyvas".

Nepripažino kaltas minėtos literatūros gaminiu, tačiau neneigia to, kad jis daugines žurnalą "Akirašiai" ir davęs Ch.Piker rašomąją mašinėlę dokumento "Iš tarybinės užsienio politikos istorijos" dauginimui. Išvardino eilę asmenų, kuriems jis davė skaityti kai ką iš laikomos pas save "sanizdato" literatūros, žinodamas, kad joje yra šmeižikiškų prasimanymų apie tarybinę tikrovę.

Aiškindamas nusikaltimo motyvus, parodė, jog visa tai jis darė, turėdamas "tikslą iškelti aikštėn pasitaikančias mūsų tikrovėje negeroves ir tuo pačiu kovoti su jomis" (t.I, l.150-152)

Be kaltinamojo pripažinimo, išvardintieji jo nusikaltantieji veiksmai patvirtinti:

a) liudytojų A.JAKEVIČIAUS (t.I, l.230-232), J.PLIESKIO (t.I, l.223-225), A.ŠULCO (t.I, l.238-239), J.ASTRAUSKO (t.I, l.240-241), Ž.JACKŪNO (t.I, l.248-250), J.AMBRASO (t.I, l.245-247), J.JAKEVIČIAUS (t.I, l.242-244), V.KRISTIŪNO (t.I, l.221-222), M.JAKIENĖS (t.I, l.233-237), V.GRAŽULIO (t.I, l.206-208), CH.PIKER (t.I, l.258-259) parodymais;

b) kratų, padarytų S.JAKO, V.SĖVRUKO, J.MARGEVIČIAUS ir J.PLIESKIO butuose, protokolais bei pagaryto pas CH.PIKER poėnio protokolu (t.I, l.290-295, 297-298, 302-304, 308-309, 317-318);

c) 1972 m. vasario 25 d., kovo 27 d. ir balandžio 28 apžiūros protokolais (t.8, l.49-90, 116-121, 122-125);

d) daiktiniais įrodymais: literatūra ir rašomasis mašinėlėmis (t.3, l.24-196, t.6, l.1-320, t.7, l.1-272, t.8, l.139-146)

e) kriminalistinės ekspertizės išvada (t.8, l.189-193)

Remiantis išdestytu kaltinamais

J A K A S, Stanislovas, Stanislovo s.,
gimęs 1941 m. rugpjūčio 1 d. Kėdainių r.
Zubieliškių k., TSRS pilietis, lietuvis,
pašalintas iš TSKP narių ryšių su šia by-
la, su viduriniu išsilavinimu, vedęs, teis-
mo nebaustas, dirbantis Vilniaus inžineri-
nio statybos instituto mokymo meistru, gy-
venantis Vilniuje,

t u o, kad jis kartu su V. SEVRUKU 1970-1972 metų laiko-
tarpiu rinko, gano bei platino Lietuvos TSR teritorijoje
taip vadinamo "sanizdato" leidinius bei kitą literatūrą,
kurioje yra žinotai melagingų prasielanyų, žeminančių tary-
binę valstybinę ir visuomeninę santvarką,

tai yra padarė nusikaltimą, numatytą Lietuvos TSR
BK 199¹ str.

Išmat duomen, kad yra pakankamai pagrindo kaltinamąjį
atiduoti teismui, vadovaujantis Lietuvos TSR BPK 232 str.,
bylą su kaltinamąja išvada pasiųsti Lietuvos TSR prokurorui.
Kaltinamoji išvada surašyta Vilniuje 1972 m. liepos
14 d.

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
tardymo skyriaus ypatingai svarbių bylų
vyr. tardytojas - majoras

/S. KOVALIOVAS/

SUTINKA:

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
tardymo skyriaus viršininkas
pulkininkas

/E. KISMINAS/

Valstybės saugumo komiteto prie LTSR MT
P i r m i n i k a s
generolas majoras

Mocajus V. Kras
VSR prie LTSR MT Tardymo skyriaus
ypatingai svarbių bylų vyr. Tardytojas
Majoras *Kovaliovas* (KOVALIOVAS)